

factsheet

Monitoring in het agrarisch landschap

Monitoring

Het ANLb richt zich op het behoud en herstel van biodiversiteit, water- en klimaatdoelen en agrarische natuur en landschap. Binnen het ANLb wordt gewerkt met drie leefgebieden: Open Grasland, Open Akker en Dooradering en twee categorieën: Klimaat en Water. Voor alle doelen geldt: monitoring is noodzakelijk om het effect van de maatregelen te kunnen bepalen.

Deze factsheet dient om collectieven te informeren over de beleids- en beheermonitoring van het ANLb.

Beheer- en beleidsmonitoring

Binnen het ANLb wordt onderscheid gemaakt tussen de beheermonitoring en de beleidsmonitoring. De beleidsmonitoring is de verantwoordelijkheid van de provincies, terwijl de beheermonitoring de verantwoordelijkheid is van de collectieven.

Beleidsmonitoring

De beleidsmonitoring is gericht op het verzamelen van gegevens om de realisatie van de landelijke beleidsdoelen te evalueren. De beleidsmonitoring zou moeten uitwijzen in hoeverre het ANLb bijdraagt aan de staat van instandhouding van de doelsoorten waarvoor Nederland een internationale verplichting heeft. Op basis van een ecologische evaluatie worden de landelijke trends van doelsoorten binnen gebieden met ANLb en binnen referentiegebieden zonder ANLb met elkaar vergeleken en geanalyseerd. Deze trends worden gemeten met behulp van gestandaardiseerde meetmethoden en locaties. Daarom zijn verspreid over het hele land meetlocaties aangewezen die overal op dezelfde manier worden bemonsterd (verzameld in het NEM meetnet beleidsmonitoring ANLb). In protocollen wordt uitgelegd hoe de gegevens moeten worden verzameld. Voor de verschillende ANLb-doelsoorten zijn beschikbaar, elk met een eigen aanpak. De provincies geven opdracht voor de beleidsmonitoring en deze wordt uitgevoerd door o.a. RAVON, Sovon en De Vlinderstichting.

Beheermonitoring

De beheermonitoring richt zich op het verzamelen van gegevens die nodig zijn om het beheer te verbeteren. Op basis van de monitoringsgegevens kan er een uitspraak gedaan worden over de effectiviteit van afzonderlijke beheermaatregelen en de geschiktheid van het beheer voor de gestelde doelsoorten. Dit gebruik van betrouwbare en bruikbare monitoringsgegevens kan handvatten bieden aan collectieven om het beheer bij te stellen en te leren van het uitgevoerde beheer om het verder te verbeteren – oftewel “lerend beheren”.

Daarnaast wordt de beheermonitoring gebruikt om te beslissen over last-minute beheer of om lokaal maatwerk te kunnen leveren (denk aan het verlengen van een plasdras of rustperiodes voor weidevogels). De beheermonitoring kan daarnaast een basis bieden om als collectief met deelnemers in gesprek te gaan. Voor een agrariër zelf is het ook interessant om te weten wat er gebeurt op zijn/haar bedrijf, om te weten wat er leeft en hoe dit functioneert in relatie tot (natuur)doelen van het bedrijf. Tot slot kan de gegevens uit de beheermonitoring gedeeld worden met andere gebiedspartners en naar de buitenwereld toe. Om te laten zien wat de successen en/of uitdagingen zijn van het ANLb.

Welke vormen van monitoring zijn er?

De keuze voor protocollen en methodieken voor de beheermonitoring is de verantwoordelijkheid van de collectieven zelf. In 2016 zijn er [vier protocollen](#) ontwikkeld voor de beheermonitoring: voor weidevogels, akkervogels, soorten van droge en natte dooradering, en watermaatregelen in het ANLb.

- > **Nestregistraties** bij legselbeheer voor legselbescherming t.b.v. agrarische werkzaamheden
- > **Quicksan Beheer Monitoring (QBM)** voor het meten (en mogelijk verbeteren) van kwaliteit beheer op specifieke locaties. Dit zijn losse waarnemingen.
- > **Alarmtellingen** en **Bruto Territoriaal Succes (BTS)** - Een telmethode voor het schatten van territoriaal succes op basis van alarmtellingen. Alarmtellingen worden uitgevoerd met behulp van zichtwaarnemingen van alarmerende ouder(vogel)paren. Deze methode wordt in veel weidevogelgebieden gebruikt als basis voor beheermonitoring.
- > **Broedvogel Monitoring Project (BMP)** om inzicht te krijgen in aantallen vogels per polder.
- > **Meetnet Agrarische Soorten (MAS)** is een meetnet dat onderdeel is van het NEM en is specifiek gericht op broedvogels van het agrarisch gebied (graslanden en akkers).
- > **ANOG-methode:** de zogenaamde ANOG-methode is een protocol ontwikkeld door de Agrarische Natuurvereniging Oost-Groningen (ANOG) in samenwerking met Sovon en bestaat uit zowel zomer- en wintertellingen en heeft als doel om om te beoordelen of het beheer de gewenste effecten heeft.
- > **Kwaliteitsschouw** heeft als doel om de ecologische kwaliteit van het beheerde element (randen, percelen en veldjes) te beoordelen op basis van o.a. vegetatieontwikkeling, breedte van de randen, samenhang met andere beheerde elementen en aangrenzende gunstige gewassen.
- > **(s)Ken je sloot** - Het meten en bepalen van het ecologisch functioneren van je sloot en inzien welke maatregelen wel en niet bijdragen aan natuurvriendelijk slootbeheer.
- > **BIMAG (Boeren InsectenMonitoring Agrarisch Gebied)** – Dit is een landelijk monitoringsprogramma waarbij meer dan 80 agrariërs actief betrokken zijn die dag- en nachtvlinders meten op hun boerenbedrijven. Dit gebeurt in samenwerking met de Vlinderstichting, LTO Noord en BoerenNatuur.

Waar zijn de gegevens?

Vrijwel alle monitoringsgegevens worden ingevoerd in landelijke databases.

Voor vogels bestaan er drie invoerportalen:

1. [Avimap](#), het invoerportaal van Sovon,
2. de [Boerenlandvogelmonitor](#) van LandschappenNL, en
3. het registratiesysteem van de [Bond Friese Vogelwachten](#) (BFVW).

Daarnaast wordt er ook gebruik gemaakt van de database van [Kennis Centrum Akkervogels](#) en hebben de collectieven de gegevens in eigen beheer. Voor andere soortgroepen dan vogels bestaat er de Nationale Databank Flora en Fauna (NDFP).

Tot slot

Er is steeds meer aandacht voor monitoring. In alle leefgebieden zijn ontwikkelingen nodig om de beheermonitoring te verbeteren en te stroomlijnen. Tot nu toe is veelal ingezet op de monitoring van doelsoorten. Daarnaast is het van belang dat er ingezet wordt op het monitoren van de habitatkwaliteit en de kwaliteit van beheereenheden om het effect van het (type) beheer beter te kunnen bepalen. Ook zal er meer ingezet moeten worden op goed gegevensbeheer zodat er een goede en betrouwbare gegevens gebruikt kunnen worden. Monitoring is essentieel om te weten of de huidige collectieve aanpak bijdraagt aan de gestelde doelen.

Meer informatie over waarnemingen en monitoring kan je vinden op www.waarneming.nl en www.naturetoday.nl.

SoortenNL biedt cursussen voor monitoring van planten, vleermuizen, amfibieën en meer.

Deze factsheet is samengesteld door BoerenNatuur en de agrarische collectieven.

